

**OGÓLNE WYTYCZNE
DOT. SPORZĄDZANIA
PROTOKÓŁÓW
Z TYTUŁU WYSTĄPIENIA
NIEKORZYSTNYCH ZJAWISK
ATMOSFERYCZNYCH
W ROLNICTWIE**

**Białystok, marzec 2019r.
Podlaski Urząd Wojewódzki
Wydział Rolnictwa i Środowiska**

Podstawa prawna:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 roku w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z dnia 6 lutego 2015 r., poz.187),
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa(Dz.U. 2019 poz. 157)
3. Informacja dla Komisji powołanych przez Wojewodę dotycząca ogólnych zasad szacowania szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi –dostępne na stronie PUW na pasku –Klęski w rolnictwie lub na stronie www.minrol.gov.pl, - w zakładce niekorzystne zjawiska atmosferyczne – pomoc,
4. Ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2015 r. poz. 577, z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 23 października 2018 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz.U. 2018 poz. 2124)
6. Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1857/2006 z 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną z wytwarzaniem produktów rolnych oraz zmieniające rozporządzenie (WE) Nr 70/2001 (DZ. Urz. UE L 358 z 16.12.2006 r. str. 3),
7. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 listopada 2018 r. w sprawie maksymalnych sum ubezpieczenia dla poszczególnych upraw rolnych i zwierząt gospodarskich na 2019 r.
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2018 r. w sprawie wysokości dopłat do składek z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w 2019 r.
9. Warunki i zasady udzielania kredytów dostępne na stronie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakładce - pomoc krajowa.

Cel szacowania

Umożliwienie ubiegania się poszkodowanym producentom rolnym o:

- Inwestycyjny kredyt klęskowy,
- Obrotowy kredyt klęskowy,
- Inne formy pomocy (ogłaszane przez Radę Ministrów).

Najczęstsze błędy popełniane przy sporządzaniu dokumentów (protokołu, oświadczeń, kart kalkulacyjnych) to:

1. Błędne nazewnictwo niekorzystnego zjawiska i brak takiego wpisu.
2. Brak wpisu wszystkich upraw występujących w gospodarstwie.
3. Brak wpisywanych cen i plonów a w produkcji zwierzęcej: zwierząt oraz produktów zwierzęcych.
4. Błędnie wpisywane lub brak nazewnictwa niekorzystnego zjawiska atmosferycznego.

5. Błędy rachunkowe.
6. Brak daty sporządzenia dokumentów i czytelnych podpisów członków komisji i rolnika.
7. Nieuwzględnianie w protokole szkód w środkach trwałych.

Komisje nie zmieniają oświadczeń wystawionych przez rolnika, ale powinni je weryfikować wpisując rzeczywiste dane do protokołu.

Wzory druków obowiązujące w województwie podlaskim są do pobrania ze strony **Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego – na pasku – Klęski w rolnictwie**.
Pliki materiałów należy pobierać na bieżąco gdyż są dokonywane zmiany.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowało do realizacji nowe rozporządzenie z dnia 27 stycznia 2015 roku w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i „Informacje dla komisji powołanych przez wojewodę dotycząca ogólnych zasad szacowania szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunicie się ziemi lub lawinę” – do pobrania na ze strony PUW.
Przy sporządzaniu protokołu z oszacowania zakresu i wysokości szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi – **Komisja powinna stosować następujące zasady:**

1. Przed przystąpieniem do prac w Komisji, jej członkowie powinni szczegółowo się zapoznać z wzorami dokumentów oraz objaśnieniami do nich. Rozporządzenie, informacje dla Komisji i wzory dokumentów umieszczone są na stronie Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego - na pasku „Klęski w rolnictwie”.
2. Protokół oszacowania szkód sporządza się wyłącznie na formularzu udostępnionym na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. Jednocześnie w przypadku gdy dane rachunkowe oraz inna ewidencja lub dokumenty będące w posiadaniu producenta rolnego nie obejmują wszystkich zdarzeń prowadzonej produkcji w całym gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej i nie pozwalają na dokonanie wszystkich wyliczeń w protokole wówczas należy dokonać wyliczeń na podstawie danych statystycznych **dla danego regionu FADN** Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowego Instytutu Badawczego, publikowanych na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rozwoju wsi.
3. W protokole należy odnotować datę (lub okres) i nazwę wystąpienia niekorzystnego zjawiska oraz dęte zgłoszenia producenta rolnego do gminy.
4. Protokół powinien być sporządzany wyłącznie na podstawie lustracji w terenie uwzględniając **zapisy rolnika zawarte we wniosku** (złożonym w gminie) o oszacowanie szkód i oświadczeniach – o plonach, cenach oraz kosztach nieponiesionych i poniesionych, ilości zwierząt oraz produkcji zwierzęcej i ich cenach (załącznik nr 1 i nr 2) oraz odszkodowaniach wypłaconych przez firmy ubezpieczeniowe.
5. W protokole należy dokonać wpisu dotyczącego faktycznego właściciela (właścicieli) lub dzierżawcę gospodarstwa wraz z siedzibą gospodarstwa z miejscem zamieszkania.

6. Wypełniając kolejne punkty protokołu należy uwzględniać wszystkie wyjaśnienia i przypisy. Każda tabela musi być wypełniona. Jeżeli w danym gospodarstwie coś nie występuje to zapisy w kolumnie w tabeli powinny być odnotowane poprzez dokonanie zapisu: nie występuje, zero lub nie dotyczy.

7. W 1 tabeli (produkcja roślinna) protokołu muszą być odnotowane wszystkie uprawy występujące w gospodarstwie bez względu na fakt, czy zostały dotknięte niekorzystnymi zjawiskami czy też nie (nawet, jeżeli są położone na kilku gminach). Suma powierzchni upraw odnotowana w 1 tabeli powinna zgadzać się z powierzchnią UR gospodarstwa (uwzględniając powierzchnie nieprodukcyjne np.: siedlisko czy ugory). Weryfikację ogólnej powierzchni gospodarstwa rolnego i powierzchni UR należy dokonać w oparciu o dane będące w posiadaniu gminy, a także dokumenty posiadane przez rolnika. Prawidłowe wpisanie wszystkich upraw w tabeli w roku szacowania szkód jest konieczne do poprawnego obliczenia „średniej rocznej produkcji i „kwoty obniżenia dochodu”. Bez prawidłowego wyliczenia tych wielkości niemożliwe jest określenie, czy suma szkód w gospodarstwie **przekroczyła 30% wartości produkcji** (a ta wielkość stanowi podstawę przy ubieganiu się o preferencyjny kredyt i ewentualne inne formy pomocy). W celu ułatwienia wyliczenia został w PODR w Szepietowie opracowany program, który ułatwia dokonanie poprawnych obliczeń. Do wyliczenia szkód przyjmuje się dane ustalone dla województwa podlaskiego (umieszczone na stronie PUW) poza sytuacją, gdy:

- Producent rolny posiada dokumenty potwierdzające uzyskiwanie plonów i cen w danym gospodarstwie, co najmniej od 3 lat,
- Producent rolny zobowiązany jest z mocy prawa do sporządzania sprawozdań o powierzchni zasiewów i zbiorów, wówczas wpisuje swoje dane na podstawie dokumentacji źródłowej z 3 ostatnich lat.

Producenci rolni prowadzący księgi rachunkowe przedstawiają średnie plony, ceny oraz wartość produkcji swojego gospodarstwa wyliczone na ich podstawie – dotyczące 3 (lub 5) ostatnich lat. Komisja w celu weryfikacji danych może zażądać do wglądu materiały źródłowe. Natomiast ceny w roku szkody wpisuje się na podstawie cen prognozowanych podawanych dla województwa a w dwóch ww. przypadkach wpisuje się ceny umów kontraktacyjnych. Należy zwrócić uwagę na fakt, że faktury sprzedaży VAT nie zawsze potwierdzają wielkości uzyskiwanych w gospodarstwie efektów. Średnią cenę uzyskaną rolnik wpisuje, jeżeli była udokumentowana sprzedaż przed datą szacowania. Cenę przewidywaną wpisuje się z umów kontraktacyjnych, w pozostałych przypadkach stosowana będzie średnia cena prognozowana ustalona dla województwa podlaskiego. Jednocześnie w przypadku gdy dane rachunkowe oraz inna ewidencja lub dokumenty będące w posiadaniu producenta rolnego nie obejmują wszystkich zdarzeń prowadzonej produkcji w całym gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej i nie pozwalają na dokonanie wszystkich wyliczeń w protokole wówczas należy dokonać wyliczeń na podstawie danych statystycznych **dla danego regionu FADN** Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowego Instytutu Badawczego, publikowanych na stronie – internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rozwoju wsi.

8. W tabeli dotyczącej produkcji zwierzęcej wpisujemy informacje dotyczące rozmiarów produkcji zwierzęcej niezbędnej do ustalenia wielkości średniej rocznej produkcji. W tym celu wpisujemy średni stan zwierząt z 3 ostatnich lat, w tym również wytworzone produkty pochodzenia zwierzęcego. a w przypadku wystąpienia szkód w zwierzętach, wpisujemy także upadki zwierząt (dane zawarte w oświadczeniu rolnika o ilości zwierząt i ich cenach

– wartości produkcji). Zwierzęta i produkty zwierzęce umieszczone w oświadczeniach i protokołach muszą być pogrupowane wg kategorii np.: żywiec wołowy, żywiec wieprzowy, żywiec barani, żywiec drobiowy, mleko, jaja np. kurze.. Gdy w gospodarstwie nie prowadzi się produkcji zwierzęcej fakt ten musi być odnotowany w tabeli dotyczącej tej produkcji. W tej sytuacji zaznaczamy to w tabeli poprzez dokonanie zapisu – nie występuje.

9. Średnią roczną produkcję roślinną i zwierzęcą sumujemy w celu ustalenia średniej rocznej produkcji z całego gospodarstwa w skali całego roku. Kwoty obniżenia przychodu w uprawach i zwierzętach sumujemy do wyliczenia % szkody w gospodarstwie rolnym w stosunku do średniej rocznej produkcji.
10. Przy szacowaniu szkód w środkach trwałych, należy szczegółowo **wymienić i opisać rodzaje i zakres uszkodzeń** (dotyczy to zarówno budynków wykorzystywanych do produkcji, maszyn jak i plantacji wieloletnich). Szacowanie szkód w sadach i plantacjach wieloletnich o okresie użytkowania dłuższym niż 5 lat należy przeprowadzić co najmniej dwukrotnie w oparciu o opracowanie Krzysztofa Zmarlickiego „Określenie wartości plantacji kultur wieloletnich”. Szacowanie szkód w budynkach (bez domu mieszkalnego) wykonuje pracownik gminy lub starostwa - członek komisji posiadający wykształcenie, wiedzę i doświadczenie zawodowe w budownictwie. Za podstawę obliczeń szkód w budynkach przyjmuje się cenniki zawarte w biuletynach cen SEKOCENBUDU. Do protokołu należy dołączyć uproszczony kosztorys szkód dla każdego budynku a wielkość strat obliczyć wg wartości odtworzeniowej środków trwałych. W przypadku szacowania szkód pod kątem ubiegania się o kredyt inwestycyjny przyjmuje się poziom strat w odniesieniu do pojedynczego środka trwałego w wysokości powyżej **3350 zł** oraz wartość ponoszonych rzeczowych nakładów na odbudowę lub remont kapitalny. W przypadku maszyn i urządzeń rolniczych poprzez przeprowadzenie remontów kapitalnych. Wyceny szkód w maszynach służących do produkcji rolnej dokonuje się wg wartości odtworzeniowej tego środka bazując na aktualnych cenach na rynku.
11. W protokóle należy również odnotować informację czy rolnik zamierza korzystać z kredytu oraz informację o kwotach uzyskanego odszkodowania z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych, zwierząt gospodarskich, ryb lub środka trwałego..
12. Protokoły muszą posiadać datę ich sporządzenia oraz muszą być podpisane przez **członków komisji i rolnika czytelnie**.
13. Komisja sporządzając protokół całościowy z kilku województw uwzględnia w nim dane dotyczące średnich plonów i cen z każdego województwa. Nie uśredniamy danych z różnych województw. Określając termin wystąpienia niekorzystnego zjawiska atmosferycznego w protokóle całościowym podajemy skrajne daty wynikające z protokołów częściowych.
14. Protokoły są sporządzane przez komisje gminne i po weryfikacji są przekazywane rolnikowi i Wojewodzie a w przypadku szkód **przekraczających 30%** w uprawach i minimum 3350 zł w środkach trwałych – po podpisaniu oba protokoły są przekazywane do Wojewody celem potwierdzenia wystąpienia szkód na protokóle, które następnie zostaną przekazane rolnikowi.

15. Przypomina się, że oświadczenia rolników oraz karty kalkulacyjne są integralną częścią protokołu, zatem też powinny być sporządzone w 2 egzemplarzach.
16. Zweryfikowane protokoły (w wersji papierowej) są przekazywane do Wydziału Rolnictwa i Środowiska Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Do protokołu należy dołączyć uproszczony kosztorys strat dla każdego budynku lub uszkodzenia opisać szczegółowo w protokole i wielkość strat wyliczyć według wartości odtworzeniowej środków trwałych. Szacowanie szkód w budynkach, sadach i plantacjach wieloletnich (powyżej 5 lat) – powstałe na skutek powodzi – może odbywać się do 12 miesięcy od momentu ustąpienia wody (w przypadku ujawnienia się takich szkód) jednakże **pod warunkiem, że w czasie powodzi było zgłoszone zalanie tych budynków i Komisja odnotowała to w protokole/notatce z lustracji.**

REASUMUJĄC:

Zgodnie z obowiązującymi zasadami wyliczania kwoty obniżenia przychodu w gospodarstwie rolnym, warunkiem koniecznym do sporządzenia poprawnych obliczeń jest ujęcie w protokole wszystkich upraw występujących w gospodarstwie w roku wystąpienia szkody – rozliczyć należy cały obszar użytków rolnych gospodarstwa oraz wielkość produkcji zwierzęcej.

Jeśli gospodarstwo nie prowadzi zapisów rachunkowości, niezbędne jest stosowanie danych statystycznych/opracowanych dla województwa podlaskiego odnośnie plonów i cen z 3 (lub ewentualnie 5) ostatnich lat , wówczas należy dokonać wyliczeń na podstawie danych statystycznych dla danego regionu FADN Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowego Instytutu Badawczego, publikowanych na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rozwoju wsi.

W przypadku posiadania przez rolnika gruntów w kilku gminach, komisja powołana przez wojewodę dokonuje oszacowania szkód w skali całego gospodarstwa rolnego danego rolnika. W przypadku, gdy gospodarstwo rolne położone jest na terenie dwóch lub więcej województw lub dział specjalny produkcji rolnej prowadzony jest na obszarze co najmniej dwóch województw i szkody powstały na terenie więcej niż jednego województwa protokół jest sporządzony przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na wystąpienie szkód.

Następnie protokół zbiorczy sporządza komisja powołana przez wojewodę właściwego ze względu na położenie największej części gospodarstwa lub obszaru na którym prowadzony jest dział specjalny produkcji rolnej, na podstawie protokołów przedłożonych przez producenta rolnego w terminie umożliwiającym komisji przekazanie wojewodzie protokołu zbiorczego w terminie 45 dni od oszacowania szkód.

W tej sytuacji należy dokonać wymiany informacji między gminami i sprawne przekazywanie protokołów oszacowania szkód tak aby można było przekazać dokumentację poszkodowanym rolnikom. W przypadku, gdy w gminie właściwej ze względu na siedzibę gospodarstwa rolnego nie została przez Wojewodę powołana komisja, lub komisja powołana zakończyła już prace, ostateczny protokół indywidualny (obejmujący całość gospodarstwa) sporządza komisja, która jeszcze działa. Rolnik powinien mieć sporządzony **tylko jeden protokół całościowy**

Komisja szacując szkody rolnikowi mającemu siedzibę gospodarstwa na terenie innej gminy, wypełnia protokół indywidualny **częściowo**, wpisując:
informacje o rodzaju i terminie wystąpienia niekorzystnego zjawiska oraz datę zgłoszenia producenta rolnego do gminy,

dane komisji i adresowe rolnika – w całości,

dane dotyczące upraw w zakresie:

1. nazwa uprawy,
2. powierzchnia upraw występujących w danej gminie,
3. powierzchnia uprawy na której szacowano szkody,
4. utracony w % plon w uprawie oraz kwotę obniżenia dochodu,
5. informację o kosztach, które nie zostały poniesione ze względu na wystąpienie szkód,
6. Informację o kosztach poniesionych z tytułu niezebrania plonów w wyniku wystąpienia szkód,
7. dane dotyczące produkcji zwierzęcej występującej w danej gminie

Protokół częściowy musi być czytelnie podpisany przez komisję i rolnika.

W przypadku, gdy gospodarstwo rolne położone jest na terenie dwóch lub więcej województw i szkody powstały na terenie więcej niż jednego województwa protokół indywidualny częściowy jest sporządzony przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na wystąpienie szkód.

Jeden egzemplarz tak wypełnionego protokołu częściowego zostaje przekazany do komisji działającej na terenie gminy, w województwie właściwym ze względu na położenie największej części gospodarstwa i mającej siedzibę. Sposób dostarczenia sporządzonej dokumentacji ustala gmina.

Proszę o zwrócenie szczególnej uwagi, żeby rolnicy w oświadczeniach deklarowali, na terenie, których gmin posiadają grunty!

Komisja sporządzająca protokół całościowy z kilku województw uwzględni w nim dane dotyczące średnich plonów i cen z każdego województwa. Nie uśredniamy danych z różnych województw. Określając termin wystąpienia niekorzystnego zjawiska atmosferycznego w protokole całościowym podajemy daty skrajne wynikające z protokołów częściowych.

W przypadku, gdy rolnik zadeklaruje, iż na terenie innej gminy nie poniósł szkód, należy sprawdzić, czy w składanym „Oświadczeniu” uwzględnił powierzchnię wszystkich upraw swojego gospodarstwa (łącznie z wszystkich gmin).

Protokoły indywidualne są sporządzone przez Komisję Gminną w dwóch egzemplarzach. Przypominamy, że oświadczenia rolników (zał. nr 1 i 2) są integralną częścią protokołu indywidualnego, zatem także winny być sporządzone w dwóch egzemplarzach.

Komisja protokoły wraz z oświadczeniami z gospodarstw, kalkulacjami oraz ewentualnie zdjęciami w formie papierowej przekazuje do Wydziału Rolnictwa i Środowiska Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego.